

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 429

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle vanhuspalvelulain muutoksista

HEL 2024-009042 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että henkilökuntamitoitus on yksi mahdollinen keino tavoitella hoitajien määrän riittävyyden turvaamista ikääntyneiden ihmisten ympärivuorokautisessa hoidossa, joskin Helsinki on kiinnittänyt huomiota riittävän siirtymäajan tarpeeseen uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, sekä kantanut huolta henkilöstön saatavuudesta. Lisäksi Helsinki on todennut, että mitoituksessa tulee ottaa huomioon myös esimerkiksi asiakkaan tarve, henkilöstön moniammatillisuus sekä osaaminen. Helsinki ei kannata nyt esitettyä muutosta.

Tehtävä muutos ei vahvista Helsingin ja hyvinvointialueiden rahoitusta.

Lainsäädäntöä on edellisellä hallituskaudella uudistettu tukemaan henkilöstön riittävyyttä ja nykyisessä hallitusohjelmassa on esitetty useita toimenpiteitä, joiden avulla tarvittava henkilöstö iäkkäiden palveluissa olisi mahdollista turvata vuoteen 2028 mennessä. Henkilöstön saatavuuden edistämisen toimenpiteet kansallisella ja paikallisella tasolla ovat oikean suuntaiset, mutta selkeää laskelmaa ei vielä ole siitä, miten pystytään varmistamaan henkilöstö kaikkiin sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluihin.

Helsingin kaupunki järjestää henkilöstömitoitusvaateen piirissä olevaa ympärivuorokautista palveluasumista ja laitoshoidoa (pitkä- ja lyhytaikaista) yhteensä n. 4 800 paikkaa, joista puolet hankitaan ostopalveluna. Tällä hetkellä laki edellyttää ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon yksiköiltä 0,65 välittömän työn henkilöstömitoitusta. Helsingissä tämä toteutuu.

Henkilöstörakennetta on kehitetty pitkään ja kehitetään edelleen moniammatillisemmaksi. Palveluihin on tehty viimeisen kahden vuoden aikana n. 150 vakanssin lisäys lain vaatiman välittömän työn mitoituksen nostamiseksi. Lisäksi on vahvistettu eri tavoin välillisen työn resurssia. Lakisääteinen henkilöstömitoituksen määrittely ja linjausten jatkuvat muutokset ovat aiheuttaneet lisätyötä palvelujen järjestämisen ja tuot-

tamisen organisoinnille. Henkilöstörakenteen kehittäminen ja resursoinnin suunnittelu sekä ostopalvelujen sopimusten hallinta ja kilpailutusten ennakointi on ollut erittäin haastavaa. Työkuormaa ovat lisänneet myös välittömän työajan laskennan ja raportoinnin muutokset.

Esitetty aikataulu 1.1.2025 on hyvin tiukka muutoksen toimeenpanoon, mutta toteutettavissa. Toimeenpanoon vaikuttavat myös sopimukset palveluntuottajien kanssa ja mahdollisuudet niiden muuttamiseen nopealla aikataululla. Riskinä on, että kustannukset jäävät Helsingin kalettavaksi.

Henkilöstömäärässä ja rahoituksessa tulisi huomioida se, että osassa yksiköitä tarvitaan perustellusti 0,6 korkeampi mitoitus. Huomioitava on myös, että mitoituksella tarkoitetaan toteutunutta välittömän työn henkilöstömitoitusta, joka edellyttää suunnitelmissa korkeampaa kokonaishenkilöstömitoitusta.

Laskelmalla kuvattuun yhteisöllisen asumisen kehitysnäkymään on suhtauduttava varauksella. Tavoite 12–25 % osuudesta on epärealistinen.

Teknologian hyödyntäminen tulisi huomioida aidosti osana mitoitusta ja lainsäädännön mahdollistaa, että erityisesti yöaikaan hyödynnettävä teknologia luo turvaa asiakkaille ja vapauttaa henkilöstöresurssia päiväaikaan tapahtuvaan työhön.

Lainsäädännön muuttuessa on tärkeää varmistaa myös, etteivät valvoivat viranomaiset omassa ohjauksessaan tai ratkaisuisaan noudata lainsäädäntöä tiukempaa linjaa.

Vastaukset lausuntopyynnön kysymyksiin:

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Esitetty muutos ei ole kannatettava

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Esitetty muutos ei ole toimiva henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

Vähimmäismitoitus ei ole lähtökohtaisesti riittävä.

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

12.08.2024

Asia/3

75 % tai enemmän.

Käsittely

Vastaehdotus:

Minja Koskela: Muutetaan lausunnon ensimmäinen kappale kuulumaan: "Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että henkilökuntamitoitus on yksi mahdollinen keino tavoitella hoitajien määrän riittävyyden turvaamista ikääntyneiden ihmisten ympärivuorokautisessa hoidossa, joskin Helsinki on kiinnittänyt huomiota riittävän siirtymäajan tarpeeseen uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, sekä kantanut huolta henkilöstön saatavuudesta. Lisäksi Helsinki on todennut, että mitoituksessa tulee ottaa huomioon myös esimerkiksi asiakkaan tarve, henkilöstön moniammatillisuus sekä osaaminen. Helsinki ei kannata nyt esitettyä muutosta."

Muutetaan lausunnon toinen kappale muotoon: "Tehtävä muutos ei vahvista Helsingin ja hyvinvointialueiden rahoitusta."

Poistetaan lause: "Esitetty muutos edistää henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamista."

Muutetaan lause: "Vähimmäismitoitus 0,6 on riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut pääosalle asiakkaista. Henkilöstömäärässä ja rahoituksessa tulisi kuitenkin huomioida se, että osassa yksiköitä tarvitaan perustellusti 0,6 korkeampi mitoitus."

Muotoon: "Henkilöstömäärässä ja rahoituksessa tulisi huomioida se, että osassa yksiköitä tarvitaan perustellusti 0,6 korkeampi mitoitus."

Vastaukset lausuntopyynnön kysymyksiin: 1) esitetty muutos EI ole kannatettava 2) esitetty muutos EI ole toimiva henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi 3) vähimmäismitoitus EI ole lähtökohtaisesti riittävä (nyt lausunnossa sanotaan että riittää 75% asiakkaista)

Kannattaja: Tuomas Rantanen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Juha Hakola, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äänet: 8

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Kasper Kivistö, Minja Koskela, Johanna Laisaari, Johanna Nuorteva, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki

Kaupunginhallitus hyväksyi Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 8–7.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.6.2024, fi
- 2 Lausuntopyyntö 18.6.2024, liite, esityksen pääasiallinen sisältö, fi
- 3 Vanhusneuvoston lausunto vanhuspalvelulain muuttamiseen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Helsinki kannattaa luonnoksessa esitettyä muutosta. Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että henkilöstömitoituksen määrittely lainsäädännön kautta ei ratkaise henkilöstön riittävyyttä tulevaisuudessa ja turvaa hoidon laatua.

Esitetty muutos tukee kansallista talouden tasapainottamisen tavoitetta. Tehtävä muutos ei sen sijaan vahvista Helsingin ja hyvinvointialueiden rahoitusta.

Esitetty muutos edistää henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamista. Lainsäädäntöä on edellisellä hallituskaudella uudistettu tukemaan henkilöstön riittävyyttä ja nykyisessä hallitusohjelmassa on esitetty useita toimenpiteitä, joiden avulla tarvittava henkilöstö iäkkäiden

palveluissa olisi mahdollista turvata vuoteen 2028 mennessä. Henkilöstön saatavuuden edistämisen toimenpiteet kansallisella ja paikallisella tasolla ovat oikean suuntaiset, mutta selkeää laskelmaa ei vielä ole siitä, miten pystytään varmistamaan henkilöstö kaikkiin sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluihin.

Helsingin kaupunki järjestää henkilöstömitoitusta vaateen piirissä olevaa ympärivuorokautista palveluasumista ja laitoshoidon (pitkä- ja lyhytaikaisia) yhteensä n. 4 800 paikkaa, joista puolet hankitaan ostopalveluna. Tällä hetkellä laki edellyttää ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon yksiköiltä 0,65 välittömän työn henkilöstömitoitusta. Helsingissä tämä toteutuu.

Henkilöstörakennetta on kehitetty pitkään ja kehitetään edelleen moniammatillisemmaksi. Palveluihin on tehty viimeisen kahden vuoden aikana n. 150 vakanssin lisäys lain vaatiman välittömän työn mitoituksen nostamiseksi. Lisäksi on vahvistettu eri tavoin välillisen työn resurssia. Lakisääteinen henkilöstömitoituksen määrittely ja linjausten jatkuvat muutokset ovat aiheuttaneet lisätyötä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen organisoinnille. Henkilöstörakenteen kehittäminen ja resursoinnin suunnittelu sekä ostopalvelujen sopimusten hallinta ja kilpailutusten ennakointi on ollut erittäin haastavaa. Työkuormaa ovat lisänneet myös välittömän työajan laskennan ja raportoinnin muutokset.

Esitetty aikataulu 1.1.2025 on hyvin tiukka muutoksen toimeenpanoon, mutta toteutettavissa. Toimeenpanoon vaikuttavat myös sopimukset palveluntuottajien kanssa ja mahdollisuudet niiden muuttamiseen nopealla aikataululla. Riskinä on, että kustannukset jäävät Helsingin kattavaksi.

Vähimmäismitoitus 0,6 on riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakas- ja turvalliset palvelut pääosalle asiakkaita. Henkilöstömäärässä ja rahoituksessa tulisi kuitenkin huomioida se, että osassa yksiköitä tarvitaan perustellusti 0,6 korkeampi mitoitus. Huomioitava on myös, että mitoituksella tarkoitetaan toteutunutta välittömän työn henkilöstömitoitusta, joka edellyttää suunnitelmissa korkeampaa kokonaishenkilöstömitoitusta.

Laskelmalla kuvattuun yhteisöllisen asumisen kehitysnäkymään on suhtauduttava varauksella. Tavoite 12–25 % osuudesta on epärealistinen.

Teknologian hyödyntäminen tulisi huomioida aidosti osana mitoitusta ja lainsäädännön mahdollistaa, että erityisesti yöaikaan hyödynnettävä teknologia luo turvaa asiakkaille ja vapauttaa henkilöstöresurssia päiväaikaan tapahtuvaan työhön.

Lainsäädännön muuttuessa on tärkeää varmistaa myös, etteivät valvovat viranomaiset omassa ohjauksessaan tai ratkaisuisaan noudata lainsäädäntöä tiukempaa linjaa.

Vastaukset lausuntopyynnön kysymyksiin:

1. Pidättekö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Kyllä.

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Ei.

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

Kyllä.

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

75 % tai enemmän.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 14.8.2024 mennessä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystaloukselta annetun lain (vanhuspalvelulaki) muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vanhuspalvelulakia siten, että mitoituksen tulisi olla vähintään 0,6 työntekijää 1.1.2025 lähtien. Lisäaikaa lausunnon antamiselle ei pyynnöstä huolimatta ole saatu, joten asiasta on päätettävä tässä kokouksessa. Lausuntopyyntö on liitteenä 1 ja luonnos hallituksen esitykseksi liitteenä 2.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto sekä vanhusneuvoston lausunto (liite 3). Esitys on toimialan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian periaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomainen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

kansliapäällikkö

12.08.2024

Asia/3

Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.6.2024, fi
- 2 Lausuntopyyntö 18.6.2024, liite, esityksen pääasiallinen sisältö, fi
- 3 Vanhusneuvoston lausunto vanhuspalvelulain muuttamiseen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveystieteiden
ministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano